

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedy Jana Filipa, soudce Jaromíra Jirsy a soudce zpravodaje Jaroslava Fenyka o ústavní stížnosti stěžovatele **K. M.**, zastoupeného Mgr. Zuzanou Candigliotou, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, Brno, proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 5. 2018, č. j. 5 To 28/2018-193, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, č. j. 11 Tdo 1361/2018-25, za účasti **Vrchního soudu v Olomouci a Nejvyššího soudu** jako účastníků řízení a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a Nejvyššího státního zastupitelství jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I. Vymezení předmětu řízení

1. Stěžovatel brojí proti rozhodnutím obecných soudů uvedených v návěti tohoto nálezu s odůvodněním, že těmito rozhodnutími obecné soudy porušily jeho ústavně zaručená základní lidská práva a svobody dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), presumpci nevinoty dle čl. 40 odst. 2 Listiny, dle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a právo na soukromý a rodinný život.

II. Posouzení splnění procesních předpokladů řízení

2. Ústavní stížnost byla podána v zákonné lhůtě, osobou k tomu oprávněnou a zastoupenou advokátkou na základě plné moci pro zastupování v tomto řízení před Ústavním soudem, proti pravomocným rozhodnutím orgánů veřejné moci po vyčerpání všech procesních prostředků k ochraně práv stěžovatele, které mu zákon poskytuje, a byla k ní připojena kopie obou napadených rozhodnutí. Splňuje tedy všechny procesní náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a Ústavní soud se jí tedy může zabývat z věcného hlediska.

III. Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

3. Stěžovatel byl rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále jen „nalézací soud“) ze dne 6. 3. 2018, č. j. 1 T 10/2017-164 (dále jen „odsuzující rozsudek“), uznán vinným ze spáchání zločinu neoprávněné výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními

látkami a s jedy dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku a odsouzen dle § 283 odst. 3 trestního zákoníku za použití § 58 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce tří let, jehož výkon byl dle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 85 odst. 1 trestního zákoníku odložen na zkušební dobu v délce pěti let za současného vyslovení dohledu probačního úředníka dle § 84 trestního zákoníku a uložení povinnosti zdržet se ve zkušební době požívání jiných návykových látek dle § 85 odst. 2 trestního zákoníku ve spojení s § 48 odst. 4 písm. h) trestního zákoníku. Současně byl stěžovateli dle § 70 odst. 1 a odst. 2 písm. a) trestního zákoníku uložena trest propadnutí věci specifikovaných ve výroku odsuzujícího rozsudku.

4. Skutek, kladený stěžovateli za vinu, byl ve výroku odsuzujícího rozsudku popsán následovně: „...[stěžovatel] *od počátku měsíce května 2016 do svého zadržení dne 20. 10. 2016 na zahradě, na půdě a ve sklepě rodinného domu č. p. XX na ulici XX v obci XX (pozn. anonymizováno), okres Hodonín, kde má trvalý pobyt, bez licence a v rozporu s ustanovením § 24 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, realizoval všechny nezbytné kroky směřující k výrobě psychotropní látky delta-9-tetrahydrokanabinol (THC) tím, že na zahradě uvedeného domu vysadil a pěstoval celkem 28 ks rostlin konopí velikosti od 0,8 do 1,7 metru, ze kterých v pozdním stádiu růstu postupně ořezával větvičky a ty následně za pomoci tří kusů ventilátorů sušil zavěšené na prádelních šnůrách na půdě a ve sklepě uvedeného domu, když část rostlin konopí měl již usušenou k dalšímu použití a část rostlin konopí měl ještě ve stádiu růstu na zahradě, přičemž hmotnost veškerých shora popsaných rostlin konopí v různém stádiu výroby, po jejich dosušení a odstranění toxikomansky nevyužitelných částí představuje 37,305 kg a obsahuje celkem 2,0224 kg psychotropní látky THC, když konopí podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách patří mezi omamné látky zařazené do seznamu č. 3 přílohy č. 3 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznámech návykových látek a jeho součástí je přirozená složka THC (tetrahydrokanabinol), který podle seznamu č. 4 přílohy č. 4 téhož nařízení patří mezi psychotropní látky...*“ (dále jen „předmětný skutek“).

5. Z hlediska viny opřel nalézací soud odsuzující rozsudek o to, že stěžovatel se doznal, jeho doznání potvrdila i jeho družka, sušina konopí obsahující THC z již sklizených rostlin i dosud neskližené rostliny byly zajištěny při domovní prohlídce, hmotnost sušiny byla zjištěna vážením a obsah THC orientačním měřením šesti vzorků odpovídajících každý jednomu pytli, do nichž byla sušina rozdělena, jehož výsledek byl následně vynásoben konkrétním množstvím sušiny v daném pytli. Nalézací soud rovněž nezjistil, že by stěžovatel byl distributorem THC a dospěl k závěru, že patrně neplánoval vypěstovat rostliny konopí s tak vysokým obsahem THC, avšak s množstvím rostlin byl srozuměn, neboť ačkoliv tvrdil, že si chtěl pro svou osobní potřebu vypěstovat jen pět rostlin za účelem výroby masti na záda, ponechal si jich všech 28.

6. Uložení trestu odnětí svobody mimořádně pod zákonnou dolní hranicí trestní sazby osmi let v konkrétní výměře tří let s podmíněným odkladem nalézací soud odůvodnil tím, že ačkoliv stěžovateli přitěžovalo, že čin spáchal po předchozím uvážení, na druhé straně byl dosud bezúhonný a doznal se, přičemž mimořádné snížení trestu dle § 58 trestního zákoníku bylo namíste kvůli tomu, že pachatel žije s družkou a nemocnou

dcerou a na jeho výdělků je závislá zejména jeho dcera a rodina z něj splácí úvěr na rekonstrukci rodinného domu, kde s rodinou bydlí. V případě dlouhodobého výpadku příjmu stěžovatele by tak dle nalézacího soudu byla potrestána především jeho rodina. Stěžovatel se navíc nepohyboval v okruhu distributorů marihuany a nepěstoval ji za účelem dosažení zisku, ale výroby konopné masti na svá bolavá záda. Ačkoliv tak nalézací soud zjistil, že stěžovatel THC zneužívá i kouřením, jde v jeho případě pouze o tzv. „víkendového uživatele“.

7. Proti odsuzujícímu rozsudku se odvolal státní zástupce do výroku o trestu. Na podkladě tohoto odvolání Vrchní soud v Olomouci (dále jen „odvolací soud“) dle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, částečně zrušil odsuzující rozsudek ve výroku o trestu a nově dle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodl tak, že stěžovateli uložil trest odnětí svobody v délce trvání šesti let, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou dle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a rovněž mu uložil trest propadnutí věcí vymezených ve výroku napadeného rozsudku odvolacího soudu dle § 70 odst. 1 trestního zákoníku a § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku.

8. Uložení trestu odnětí svobody sice stále pod zákonnou dolní hranicí, ale v délce šesti let, což neumožňuje podmíněný odklad výkonu, odůvodnil odvolací soud tím, že původně uložený trest byl nepřiměřeně mírným. Nalézací soud se zejména nezabýval osobními poměry, o něž však svůj závěr o přiměřenosti toliko trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu především opřel. Odvolací soud tak doplnil dokazování o pracovní hodnocení stěžovatele, přehled jeho výdělků, pracovní hodnocení jeho družky, zprávu o zdravotním stavu jejich dcery a zprávu orgánu sociálně-právní ochrany dětí, Městský úřad Hodonín. Z nich odvolací soud zjistil, že osobní poměry stěžovatele se nijak neliší od běžné populace. Stěžovatel i jeho družka chodí do práce a jejich výdělků jsou odpovídající jejich vzdělání a pracovnímu zařazení. Jejich dcera netrpí žádnou závažnou chorobou a její celkový zdravotní stav odpovídá jejímu věku. Hypoteční úvěr stěžovateli dle odvolacího soudu nijak nepolehčuje, neboť tento si byl vědom, když si založil rodinu a takto se finančně zavázal, že nesmí činit nic, co by splácení tohoto úvěru ohrožovalo. Odvolací soud rovněž vyjádřil pochybnost, že množství THC, které stěžovatel vyprodukoval, by mohlo být jen pro jeho osobní potřebu. Za výjimečné okolnosti, které odůvodňují mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod zákonnou dolní hranici, tak odvolací soud považoval toliko dosavadní bezúhonnost stěžovatele, amatérský způsob pěstování a skutečnost, že šlo o tzv. měkkou drogu.

9. Stěžovatel podal proti napadenému rozsudku odvolacího soudu dovolání, které Nejvyšší soud odmítl svým napadeným usnesením dle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu. Nejvyšší soud se v zásadě ztotožnil s argumentací odvolacího soudu. Předně sdílel pochybnosti odvolacího soudu o tom, že THC bylo určeno pouze pro osobní potřebu stěžovatele. Ze stěžovatelova popisu postupu výroby masti, o níž deklaroval, že byla účelem pěstování konopí, a jím udávané spotřeby této masti totiž vyplynulo, že z celkového množství sušiny rostliny konopí, která byla u stěžovatele zajištěna, by se „předzásobil“ na 37 let dopředu. Konstatoval rovněž, že zákonná trestní sazba zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 3 trestního zákoníku je v rozpětí osmi až dvanácti let. Jen ve výjimečných případech je možné uvažovat o mimořádném snížení trestu odnětí

svobody dle § 58 trestního zákoníku. Stěžovatel množstvím sušiny konopí i hmotností THC výrazně přesáhl hranici velkého rozsahu dle § 283 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku. Uložení trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem nalézacím soudem označil Nejvyšší soud ve světle této skutečnosti dokonce za exces. Uzavřel, že pokud po doplnění dokazování dospěl odvolací soud k závěru, že osobní poměry stěžovatele se neliší od běžné populace, nepochybil, pokud přihlédl právě k téměř čtyřnásobnému překročení hranice množství velkého rozsahu, přičemž stále mimořádné okolnosti případu (amatérský způsob pěstování, tzv. „měkká droga“) zohlednil a uložil trest pod zákonnou dolní hranicí trestní sazby.

10. Jelikož nad rámec námitky nepřiměřenosti trestu stěžovatel uplatnil rovněž námitku nedostatku subjektivní stránky a námitku neprokázání množství THC v zajištěné sušině, vypořádal se Nejvyšší soud i s ní. K množství THC podrobně popsal, jak byly rostliny (resp. jejich sušina) váženy a s jakými výsledky a jakým propočtem dospělo odborné vyjádření k závěru o celkové hmotnosti THC v této sušině. K námitce nedostatku subjektivní stránky pak Nejvyšší soud uvedl, že stěžovatel při svém tvrzení, že chtěl vypěstovat jen pět rostlin, ignoruje fakt, že u něj bylo zajištěno rostlin mnohem více. Kdyby jeho úmysl směřoval k vypěstování jen pěti rostlin, ostatní by zničil, nikoliv sklídl a dále zpracovával.

IV. Argumentace stěžovatele a vyjádření dalších účastníků řízení

11. Stěžovatel ve své ústavní stížnosti a jejím doplnění se závěry obecných soudů nesouhlasí. Nejprve rekapituloval průběh a výsledek řízení před obecnými soudy, přičemž zdůraznil, že odvolání proti odsuzujícímu rozsudku nepodal proto, že si byl vědom toho, že se dopustil protiprávní činnosti, a ačkoliv nesouhlasil s hmotněprávní kvalifikací, považoval uložený výchovný trest za přiměřený. Rovněž akcentoval, že v dovolání tvrdil, že množství jemu zabaveného konopí neodpovídá množství cca 2 kg THC a že samotní policisté byli při domovní prohlídce překvapeni, kolik látky THC se v zajištěném konopí nachází. Následně stěžovatel uvádí text relevantní zákonné úpravy a formuluje vlastní výtky proti napadeným rozhodnutím obecných soudů. Těm vytýká 1) nepřiměřenost trestu; 2) porušení zásady *in dubio pro reo*; 3) nezohlednění nejlepšího zájmu dítěte; 4) důkazní pochybení. Podstatu jednotlivých námitek lze shrnout takto:

12. Ad 1) stěžovatel uvádí, že trpí Scheuermannovou chorobou a ischiasem, což vyvolává bolesti. Jelikož konopná mast z lékárny mu nepomáhala, rozhodl si obstarat semínka konopí za účelem vypěstování vlastních rostlin a výroby účinnější masti. Jelikož se mu tento způsob léčby osvědčil, vypěstoval si následně další množství. Má za to, že tak realizoval své právo na soukromý a rodinný život, který zahrnuje i sebeurčení ve smyslu rozhodování o sobě samém, včetně rozhodování o způsobu léčby. Léčebné účinky konopí jsou přitom dobře známy a připustil je i nalézací soud. Stěžovatel nejednal jakkoliv společensky škodlivě, neohrozil nikoho kromě sebe a neohrozil objekt trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 1 trestního zákoníku. Provinil se vlastně jen tím, že najednou vypěstoval mnohem více rostlin konopí, než je akceptovatelné pro vlastní potřebu.

13. Trest uložený odvolacím soudem považuje stěžovatel za excesivní a zcela rozporný se zásadou přiměřenosti. V obdobných případech ukládají soudy mírnější tresty i v případech, kdy jde o organizované skupiny pěstující konopí za účelem produkce THC kvůli dosažení zisku. K tomu stěžovatel doložil některé rozsudky, na něž se při tomto tvrzení odvolává. Stěžovatel je bezproblémovým občanem, který nevyhledává potíže. Výkon trestu odnětí svobody přitom uvrhl jeho družku a dceru do finanční tísně, v níž jim hrozí, že přijdou o obydlí v důsledku neschopnosti splácet hypoteční úvěr.

14. Ad 2) stěžovatel konstatoval, že nalézací soud respektoval zásadu *in dubio pro reo* a přiblížil obecný význam této zásady. Naopak odvolací soud a po něm i Nejvyšší soud ji porušily ničím nepodloženým tvrzením, že tak velké množství marihuany, které vypěstoval, by nemohl stěžovatel zkonsumovat sám, a proto jej zjevně distribuoval dál.

15. Ad 3) stěžovatel prezentuje názor, že odvolací soud postupoval formalisticky, konstatoval-li, že sice jím uložený trest odnětí svobody bude mít dopad na rodinu stěžovatele, ale že toto je riziko protiprávního jednání, jehož se dopustil. Jedná se zde o životy lidí v rodině, která je takto naprosto zbytečně roztržena, ačkoliv do té doby fungovala bezvadně. Stěžovatel odkázal na Úmluvu o právech dítěte, podle níž musí podle jeho názoru stát při trestání zohlednit nejlepší zájem dítěte. Jeho dcera nyní psychicky i materiálně strádá. Dle stěžovatele trestní zákoník umožňuje zohlednit i následky potrestání, což však odvolací soud neučinil. Dále stěžovatel odkázal na závěry nálezu sp. zn. II. ÚS 2027/17 ze dne 7. 8. 2017 (N 137/86 SbNU 315) s tím, že principy tam formulované odvolací soud ignoroval. Rovněž se stěžovatel v rámci této námitky dovolává závěrů nálezu sp. zn. I. ÚS 4503/12 ze dne 11. 6. 2014 (N 119/73 SbNU 827).

16. Ad 4) stěžovatel napadá závěr obecných soudů o celkovém množství THC v sušině a konkluduje, že jeho čin byl kvalifikován dle § 283 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku nejen formalisticky na základě množství zjištěného orgány činnými v trestním řízení bez ohledu na společenskou nebezpečnost, k čemuž odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008, ale rovněž že celkové množství THC bylo orgány činnými v trestním řízení zjištěno nesprávně. Stěžovatel k ústavní stížnosti přiložil znalecký posudek prof. RNDr. Jana Hradílka, CSc., z něhož dovozuje, že při způsobu, jakým stěžovatel pěstoval rostliny konopí, by z 28 rostlin bylo možno získat nejvýše 4,2 kg sušiny a k výnosu přes 37 kg sušiny po odstranění toxikomansky nevyužitelných částí by bylo třeba cca 229 rostlin vysokých 1,7 m.

17. Ústavní soud si rovněž vyžádal spisový materiál, z něž ověřil průběh řízení tak, jak je reprodukován výše, a vyjádření ostatních účastníků řízení.

18. Odvolací soud ve svém vyjádření upozornil, že rozhodoval toliko o odvolání v neprospěch stěžovatele podaného státním zástupcem proti výroku o trestu, přičemž stěžovatel výrok o vině nijak nezpochybňoval, proto se k jeho argumentaci co do viny nemůže vyjadřovat. Ohledně uloženého trestu pak odvolací soud v zásadě odkázal na svůj napadený rozsudek s tím, že se řádně věnoval všem kritériím pro ukládání trestu, doplnil dokazování a zohlednil všechny relevantní aspekty případu.

19. Vedoucí státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci se přiklonil k nosným závěrům napadeného rozsudku odvolacího soudu. Poměry stěžovatele

byly náležitě zohledněny, ostatně trest mu byl uložen ve výměře o dva roky nižší, než je zákonná spodní hranice trestní sazby. Zdůraznil, že bylo vyvráceno, že by se rodinná situace stěžovatele odlišovala od běžné populace a že ústavní stížnost má podle jeho názoru toliko suplovat další opravný prostředek.

20. Státní zástupce činný při Nejvyšším státním zastupitelství se rovněž ztotožnil s výsledkem řízení i nosnými důvody uložení trestu odnětí svobody odvolacím soudem. Tento trest podle něj nelze považovat za excesivní či exemplární, a ačkoliv Nejvyšší soud nebyl povinen výrok o trestu přezkoumat, stejně se ke stěžovatelovým námitkám vyjádřil. I státní zástupce činný při Nejvyšším státním zastupitelství vyzdvihl aplikaci ustanovení § 58 trestního zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. Vyjádřil se rovněž k právní kvalifikaci, která podle něj odpovídá ustálené judikatuře, podle níž je rozhodujícím kritériem právě objem psychoaktivních látek, přičemž další okolnosti, na něž odkazuje stěžovatel, mají pouze podpurný charakter. Srovnání s jinými případy pak není vhodné, neboť v případech, které předestírá stěžovatel, jsou naopak běžně ukládány přísnější tresty.

21. Nejvyšší soud ve svém vyjádření v zásadě odkázal na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí. Popřel, že by odmítl stěžovateli poskytnout ochranu jeho základních lidských práv a vyjádřil názor, že stěžovatel využívá ústavní stížnost spíše jako další řádný opravný prostředek. Ústavní soud zaslal všechna tato vyjádření stěžovateli k případnému vyjádření, ten však tohoto práva repliky nevyužil.

V. Posouzení Ústavním soudem

22. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nacházejí mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu. Ústavní soud totiž nestojí nad ústavním pořádkem, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci. Proto se musí důsledně vystříhat svévole a bedlivě dbát mezí svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není, musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. V nynějším případě však Ústavní soud neshledal důvod pro takový postup.

23. Stěžovatel předložil Ústavnímu soudu dva argumenty, které *a priori* nepostrádají ústavněprávní rovinnou. Stěžovatel totiž namítl, že při ukládání trestu odnětí svobody odvolacím soudem bylo porušeno jeho právo na soukromý a rodinný život tím, že nebyl zohledněn nejlepší zájem dítěte (jeho dcery). Ústavní soud se v obecné rovině k této otázce již vyjádřil v nálezu sp. zn. II. ÚS 2027/17, na nějž stěžovatel pro podporu své argumentace odkázal. Porušení ústavně zaručených základních práv stěžovatele však

v odkazovaném případě bylo spatřováno v nedostatečném odůvodnění změny výroku o trestu odvolacím soudem, avšak Ústavní soud se dosud nevyjádřil v podrobnostech k tomu, do jaké míry musí být nejlepší zájem dítěte zohledňován při ukládání trestu jeho rodiči v trestním řízení.

24. Byť vznesení námitky nejlepšího zájmu dítěte nespovídá v této stěžovateli, ale jeho dceři, Ústavní soud již dříve formuloval stanovisko, že uplatní-li rodič takovou námitku ve vlastní ústavní stížnosti, pak kdyby se ukázala být důvodnou, představovalo by porušení ústavně zaručených základních práv či svobod dítěte i porušení jeho práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, byl-li by průběh či výsledek řízení při neporušení těchto práv či svobod dítěte odlišný i pro rodiče [srov. přiměřeně nálezy ze dne 26. 8. 2010 sp. zn. III. ÚS 3007/09 (N 172/58 SbNU 503); nálezy sp. zn. II. ÚS 1931/17 ze dne 19. 12. 2017 (N 235/87 SbNU 811), bod 44.; nálezy sp. zn. III. ÚS 2396/19 ze dne 29. 10. 2019, bod 39.; nálezy sp. zn. IV. ÚS 1002/19 ze dne 9. 10. 2019, bod 26.]. Jelikož celá stěžovatelova argumentace je vystavěna na tom, že kdyby byly obecné soudy přihlédly dostatečně k nejlepšímu zájmu stěžovatelovy dcery, nebyl by mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, Ústavní soud konstatuje, že jde právě o takovou situaci, a tedy ústavní stížnost nelze v rozsahu argumentace nejlepším zájmem dítěte považovat za podanou osobou k tomu neoprávněnou.

25. Negativní dopady odloučení dítěte od rodiče, který o něj osobně pečuje, jsou totiž značné (srov. např. zprávu Výboru práv dítěte Rady pro lidská práva OSN č. A/61/41, s. 54, preambuli doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům č. CM/Rec/2018(5) o právech dětí s uvězněnými rodiči, či Lynn, H.; Droz, C. a Schekter, V. Children of Prisoners: The Hidden Face of the Deprivation of a Parent's Liberty. In: Today's Children are Tomorrow's Parents. 2017, č. 45/46), což respektuje i právo. Zcela běžně se to projevuje zejména při rozhodování o péči o nezletilé a styku s nimi v rodinněprávních věcech, což však nijak nevyklučuje, že i odloučení v důsledku nepodmíněného trestu odnětí svobody může tyto důsledky nést (viz k bližšímu popisu např. Abramowitz, S. A Family Law Perspective on Parental Incarceration. In: Family Court Review. 2012, roč. 50, č. 2, s. 231 a násl.).

26. Ústavní soud se tak námitkou nezohlednění nejlepšího zájmu dítěte při ukládání trestu odnětí svobody stěžovateli musel zabývat i z věcného hlediska.

27. Stejně tak nemohl za zjevně neopodstatněnou považovat ani námitku extrémního rozporu mezi provedeným dokazováním a zjištěným skutkovým stavem. *Prima facie* se totiž tvrzení stěžovatele, že z 28 rostlin konopí dorostlých do výšky 0,8 až 1,7 metru nemohlo být získáno bezmála čtyřicet kilogramů toxikomansky využitelné sušiny (tj. po vysušení rostlin a oddělení toxikomansky neupotřebitelných částí, což původní hmotnost rostlin muselo ještě snížit), nejeví jako nelogické, k čemuž není ani potřeba odborných znalostí, ale postačuje obecná zkušenost lidská.

VI. Obecná východiska

28. Na přístupu k vlivu nejlepšího zájmu dítěte na ukládání trestu jeho rodiči v trestním řízení dosud není na mezinárodní ani vnitrostátní úrovni konsensus a samotná tato problematika je značně komplikovaná, neboť ke svému uspokojivému řešení

vyžaduje odpověď na řadu principiálních otázek mezi trestní represe, vyrovnávání zájmu jednotlivce a celku i přípustnost ingerence zájmů třetích osob do procesu volby a ukládání trestních sankcí. Nutně tak předpokládá citlivé vyvažování značně heterogenních zájmů, jejichž poměrování tradičně v trestním právu hrálo pouze omezenou roli. Ústavní soud proto považuje za důležité věnovat se alespoň reprezentativním způsobem průřezu závazných i inspiračních a interpretačních pramenů práva.

A) K zohlednění nejlepšího zájmu dítěte

A) i. Texty právních dokumentů

29. Dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte: *„Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárními orgány“*. Dle čl. 9 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte: *„Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v některém konkrétním případě, například jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte.“*

30. Čl. 8 Úmluvy pak stanoví: *„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. 2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“*

31. Na unijní úrovni je relevantní zejména čl. 7 Listiny základních práv Evropské unie, podle nějž: *„Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace;“* a rovněž čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, který předepisuje: *„Při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.“*

32. Čl. 10 odst. 2 Listiny pak uvádí: *„Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.“* Čl. 32 odst. 1 Listiny normuje, že: *„Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.“*

A) ii. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie

33. Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) setrvale zastává názor, že vztahy mezi rodiči a dětmi jsou chráněny čl. 8 Úmluvy (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 6. 4. 2017 ve věci *Aneva a další proti Bulharsku*, č. stížností 66997/13, 77760/14 a 50240/15, bod 101.), a dokonce že tvoří jeho základní prvek (např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 13. 7. 2000 ve věci *Scozzari a Giunta proti Itálii*, č. stížností 39221/98 a 41963/98, bod 169.).

34. ESLP se vícekrát vyjádřil ke vztahu požadavku na zohledňování nejlepšího zájmu dítěte a ukládání trestních sankcí tomuto dítěti jakožto nezletilému pachateli trestných činů, zejména v situaci, kdy nezletilému pachateli má být uložen trest vyhoštění. ESLP v takových případech zdůrazňuje, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje, aby stát zprostředkoval návrat odsouzeného nezletilého do společnosti, na druhou stranu uložení trestu vyhoštění v dostatečně závažných případech ESLP nezakazuje (srov. rozsudek ESLP ze dne 1. 6. 2017 ve věci *Külecki proti Rakousku*, č. stížnosti 30441/09, bod 41. a v něm odkazovanou další judikaturu ESLP).

35. Obdobný závěr učinil ESLP i ve vztahu k ukládání trestu vyhoštění rodiči nezletilého dítěte. Jakkoliv i v těchto případech musí být nejlepší zájem dítěte náležitě zohledněn, převáží-li veřejný zájem na vyhoštění rodiče, je uložení trestu vyhoštění přípustné i přesto, že by v nejlepším zájmu dítěte jednoznačně bylo, aby jeho rodič vyhoštěn nebyl a dále s ním pobýval ve stejném městě (srov. rozsudek ESLP ze dne 2. 4. 2015 ve věci *Sarközi a Mahran proti Rakousku*, č. stížnosti 27945/10, bod 72.).

36. K problematice vlivu nejlepšího zájmu dítěte na možnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody jeho rodiči se autoritativně a explicitně ESLP dosud nevyjádřil. Dospěl však např. k závěru, že hrozba trestní sankce matce při návratu do cizí země za účelem navrácení stavu před únosem dítěte z takového státu není důvodem pro vyloučení povinnosti navrátit dítě, neboť šlo mimo jiné o předvídatelný důsledek jednostranného rozhodnutí matky (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 8. 1. 2009 ve věci *Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*, č. stížnosti 41615/07, body 90. a 91.). Po předložení věci velkému senátu ESLP však tento závěr revidoval a konstatoval, že případné odsouzení matky k trestu odnětí svobody by nebylo v nejlepším zájmu dítěte, jelikož matka je patrně jediným člověkem, k němuž mělo nezletilé dítě vztah, přičemž vzhledem k osobní situaci otce byla vážná pochybnost, že by se o nezletilé dítě postaral (srov. rozsudek velkého senátu ze dne 6. 7. 2010 ve věci *Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*, č. stížnosti 41615/07, body 149. a 150.).

37. ESLP rovněž nepovažoval za porušení čl. 8 Úmluvy ve spojení s čl. 41 Úmluvy v případě právní úpravy, která umožňovala ženě odsouzené k trestu odnětí svobody, která je matkou novorozeného dítěte, žádat o odklad výkonu trestu odnětí svobody, zatímco muž takovou možnost nemá (srov. rozsudek ESLP ze dne 3. 10. 2017 ve věci *Alexandru Enache proti Rumunsku*, č. stížnosti 16986/12, bod 78.), přičemž bez povšimnutí ponechal skutečnost, že otec v obdobné situaci rovněž žádal o odklad výkonu trestu a byl odmítnut s tím, že žádné zvláštní okolnosti takový postup umožňující v jeho případě nejsou dány (srov. rozsudek ESLP ze dne 3. 10. 2017 ve věci *Alexandru Enache proti Rumunsku*, č. stížnosti 16986/12, bod 74.), a to přesto, že jinak se v odkazovaném rozsudku ESLP rovněž přihlásil k doktríně nejlepšího zájmu dítěte.

38. Z pohledu rodiče pak ESLP konstatuje, že nepodmíněný trest odnětí svobody s sebou nese inherentní limitace práva na soukromý a rodinný život, které odsouzený musí snášet, což však neznamená, že by tak ztrácel právo na jakýkoliv kontakt se svou rodinou (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 17. 4. 2012 ve věci *Hurych proti Polsku*, č. stížnosti 13621/08, bod 122., rozsudek ESLP ze dne 29. 5. 2012 ve věci *Epnerners-Gefners proti Lotyšsku*, stížnost č. 37862/02, bod 61.; či rozsudek ESLP ze dne 1. 2. 2007

ve věci *Nazarenko proti Lotyšsku*, č. stížnosti 76843/01, bod 73.), jakkoliv tento kontakt může být omezený či kontrolovaný (např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 30. 6. 2015 ve věci *Khoroshenko proti Rusku*, č. stížnosti 41418/04, bod 123.). Samotná možnost uložit nepodmíněný trest odnětí svobody rodiči, který pečuje o dítě, však z hlediska rodičova práva na soukromý a rodinný život dle čl. 8 Úmluvy v judikatuře ESLP vyloučena není.

39. Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SD EU“) k problematice nejlepšího zájmu dítěte vydal dosud jen několik rozhodnutí. Tato se týkala např. povinnosti zohledňovat nejlepší zájem dítěte v řízení o sloučení rodin v jeho prospěch (srov. např. rozsudek SD EU ze dne 13. 3. 2019 ve věci C-635/17, bod 78.; či rozsudek SD EU ze dne 6. 12. 2012 ve spojených věcech C-356/11 a C-357/11), při zvažování souladu právní úpravy, která zakotvuje automatickou ztrátu státního občanství nezletilého dítěte, pakliže státní občanství ztratí jeho rodič, s unijním právem (srov. rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 12. 3. 2019 ve věci C-221/17, bod 45.), při odepření práva pobýt ve členském státě jednomu z rodičů (rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 10. 5. 2017 ve věci C-133/15), při výkladu pravidel příslušnosti soudu v rodinněprávních věcech (rozsudek SD EU ze dne 16. 7. 2015 ve věci C-184/14, bod 46.), při určování soudu příslušného k vyřízení žádosti nedoprovázeného dítěte o azyl, podal-li ji ve více státech (rozsudek SD EU ze dne 6. 6. 2013 ve věci C-648/11, bod 60.), při rozhodování o výkonu rozhodnutí o navrácení dítěte v případech mezinárodních protiprávních únosů (rozsudek SD EU ze dne 1. 7. 2010 ve věci C-211/10 PPU, bod 83.), při posuzování krátké lhůty k podání odvolání proti rozhodnutí o navrácení dítěte v případě jeho mezinárodního únosu (rozsudek SD EU ze dne 19. 9. 2018 ve spojených věcech C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, bod 77.) atd.

40. Z hlediska interakce nejlepšího zájmu dítěte a ukládání či vymáhání trestních sankcí se SD EU dosud zabýval prakticky jen situacemi trestních či správního vyhoštění osoby, která není občanem Evropské unie, pokud by to mělo za následek odloučení od dítěte – občana Evropské unie (srov. např. rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 8. 5. 2018, ve věci C-82/16), případně nesouladem vnitrostátní úpravy automaticky nepřiznávající právo pobytu rodiči nezletilého dítěte, které je občanem Evropské unie, jen proto, že má záznam v trestním rejstříku (rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 13. 9. 2016 ve věci C-164/14).

41. Ani SD EU tak ve své judikatuře nestanovuje absolutní převahu nejlepšího zájmu dítěte za všech okolností. SD EU tak např. rozhodl, že státu vykonávající evropský zatýkačí rozkaz na nezletilého nic nebrání jej předat, dosáhl-li věku trestní odpovědnosti ve vykonávajícím státě, přičemž nejlepší zájem tohoto dítěte vyžaduje (toliko) to, aby vykonávající stát zkoumal, zda ve vydávajícím státě bude nezletilý požívat určitých zvláštních procesních práv garantovaných právem vydávajícího státu (rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 23. 1. 2018 ve věci C-367/16, bod 37.), či že nejlepší zájem dítěte nezakládá jeho rodinnému příslušníkovi, který není občanem Evropské unie, nárok na vstup na území členského státu (srov. rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 27. 6. 2006 ve věci C-540/03, bod 59.). V případě ukládání trestu vyhoštění rodiči, který není členem Evropské unie, ale je primárním pečovatelem o nezletilého občana Evropské unie, který v jejím členském státě pobývá celý život, pak SD EU zastává stanovisko, že uložení takového trestu bez zohlednění této skutečnosti nemůže být obligatorním požadavkem

zákona, nicméně ve výjimečných případech může být uložen individuálně po zvážení všech okolností včetně zájmu dítěte, představuje-li rodič skutečnou, závažnou a přítomnou hrozbu pro společnost (rozsudek velkého senátu SD EU ze dne 13. 9. 2016 ve věci C-304/14).

A) iii. Mezinárodněprávní a unijní soft-law:

42. Obecný komentář Výboru pro práva dítěte č. 14 k čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte v bodě 28. uvádí, že tento se uplatňuje i ve vztahu k dětem, jejichž rodiče se ocitli v konfliktu se zákonem.

43. Bod 48. Směrnice o alternativní péči o dítě jakožto příloha rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/64/142 dne 18. 12. 2009 uvádí, že v případech, kdy hlavní či výhradní pečující osoba může být podrobena odnětí svobody jakožto zajišťovacím opatření či trestu, měly by být ve vhodných případech aplikovány opatření a tresty neomezující ji na svobodě, kdykoliv je to možné, a nejlepší zájem dítěte by měl být řádně zohledněn. Rovněž další dokumenty OSN opakují požadavky na upřednostnění trestů či zajišťovacích institutů nespojených s odnětím svobody pro primární či výhradní pečující osobu [např. bod 69. písm. a) rezoluce Rady pro lidská práva OSN č. A/HRC/RES/19/37 či bod 56. písm. a) rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/68/147], či zdůrazňují význam většího zohledňování dopadu trestu odnětí svobody i jiných trestů na dítě, byl-li uložen jeho rodičům (např. bod 28. rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/71/188 či bod 57. rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/68/147).

44. Obdobné požadavky jsou formulovány i v soft-law na regionální úrovni. Např. bod II. 2. doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům č. CM/Rec/2018(5) o právech dětí s uvězněnými rodiči zmiňuje, že při úvahách o trestu odnětí svobody rodiči by měly být zohledněny práva a nejlepší zájmy dítěte a že by mělo být využito v co největší míře tam, kde je to vhodné, trestů alternativních, zejména jde-li o rodiče, který je vůči dítěti primární pečující osobou.

45. Velmi podobné závěry jsou formulovány i na úrovni Evropské unie. Např. bod 19. usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. března 2008 o specifické situaci žen ve věznicích a dopadu uvěznění rodičů na společenský a rodinný život (2007/2116(INI)) doporučuje: „...*aby byly na úkor uvěznění upřednostňovány alternativní tresty, tak jak jsou zakotveny ve společnosti, a to především pro matky, je-li uložený trest malý a ohrožení veřejné bezpečnosti nízké a pokud jejich uvěznění může vážně narušit rodinný život, zejména pokud jsou v čele neúplné rodiny nebo mají malé děti nebo mají na starosti závislé osoby nebo osoby se zdravotním postižením; připomíná, že by soudní orgány měly tyto skutečnosti zohledňovat při volbě trestu, v první řadě s ohledem na zájem dítěte soudně stíhaného rodiče; obdobně doporučuje zvážit, aby možnost využívat opatření podobná opatřením určeným pro matky byla poskytnuta i vězněným mužům, kteří se starají o nezletilé děti nebo mají jiné povinnosti ve vztahu k rodině...*“

A) iv. Judikatura Ústavního soudu

46. Ústavní soud dlouhodobě ve své rozhodovací činnosti reflektuje, že čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte je jejím dominantním ustanovením [srov. např. nález sp. zn.

IV. ÚS 695/2000 ze dne 19. 4. 2001 (N 66/22 SbNU 83)] a byť se dosud většina jeho náleзовé judikatury k této otázce týkala řízení o péči o nezletilé dítě a o styku s ním, měl již příležitost vyjádřit se i k některým aspektům týkajícím se omezení či odnětí osobní svobody rodiče nezletilého dítěte v trestním řízení. Např. tak Ústavní soud učinil závěr, že veřejný zájem na vzetí obviněného do vazby znemožňuje odklad jejího výkonu z důvodu péče o nezletilé dítě, a tak nejlepší zájem dítěte musí být toliko zvažován jako jedno z kritérií pro posouzení proporcionality vazby k dalším oprávněným zájmům [srov. náleз sp. zn. IV. ÚS 2/18 ze dne 9. 5. 2018 (N 85/89 SbNU 289)] a ve vazbě zásadně musí být vytvořeny rovněž i podmínky pro kontakt vazebně stíhaných se svými nezletilými dětmi [náleз sp. zn. I. ÚS 3296/17 ze dne 20. 12. 2017 (N 238/87 SbNU 853)]. Rovněž skutečnost, že rodič nezletilého je ve výkonu trestu odnětí svobody, nemůže znamenat, že by automaticky ztrácel právo na styk se svým nezletilým dítětem [srov. náleз II. ÚS 22/17 ze dne 8. 8. 2017, (N 145/86 SbNU 455)].

47. Nejblíže se k problematice vlivu nejlepšího zájmu dítěte při ukládání trestu v trestním řízení vyjádřil Ústavní soud v náleзу sp. zn. II. ÚS 2027/17, na nějž odkazoval i stěžovatel. V něm uvedl jako principiální východisko, že v rámci kritérií pro ukládání trestu dle § 39 odst. 1 trestního zákoníku, mezi nimiž je i hodnocení rodinných poměrů pachatele, musí být nejlepší zájem dítěte zohledněn (náleз sp. zn. II. ÚS 2027/17, bod 22.). Této povinnosti zohlednění v tehdejší věci obecný soud v řízení o odvolání nedostál, neboť se k problematice zájmu nezletilého dítěte tehdejšího stěžovatele odsouzeného k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v odůvodnění nijak nevyjádřil a ponechal zcela bez reakce stěžovatelovy námitky o výjimečně negativních dopadech uložení tohoto trestu na jeho nezletilé dítě, podpořené i zprávami orgánu sociálně-právní ochrany dětí, vyjádření zmocněnkyně poškozené a pozůstalých, jakož i dalších subjektů (náleз sp. zn. II. ÚS 2027/17, body 25. až 28.).

48. V obdobném duchu se nese i náleз sp. zn. I. ÚS 4503/12 ze dne 11. 6. 2014 (N 119/73 SbNU 827), podle nějž jedním z kritérií při ukládání trestu vyhoštění na neurčito musí být i zvažování dopadu uložení tohoto trestu na blaho rodiny odsouzeného. I v řízeních o péči o dítě, jimiž je dítě dotčeno primárně a nezprostředkovaně, zastává Ústavní soud názor, že mimořádný význam povinnosti zohledňovat nejlepší zájem dítěte však neznamená, že by nebylo možno přihlídnout i k jiným hlediskům (srov. např. náleз sp. zn. II. ÚS 4189/18 ze dne 2. 12. 2019, bod 16.).

A) v. *Shrnutí a implikace obecných východisek*

49. Z mezinárodních závazků, soft-law i z vlastní judikatury Ústavního soudu tedy vyplývá požadavek na zohledňování nejlepšího zájmu dítěte v řízeních, které se jej přímo či nepřímo dotýkají. Tento požadavek vyžaduje toliko zabývání se nejlepším zájmem dítěte při rozhodování a přiložení mu značného významu, nikoliv však absolutní povinnost vždy rozhodnutí jen v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Musí přitom být činěna určitá distinkce mezi rozhodnutími, která se týkají přímo práv a povinností dítěte (typicky rozhodnutí o péči či styku, o osvojení atd.), a rozhodnutími, která mají sice na dítě dopad, tento je však nepřímý. Ani ve druhé zmíněné kategorii případů nelze nejlepší zájem v žádném případě přehlížet, čím menší a zprostředkovanější však dopad na dítě je, tím větší prostor pro upřednostnění jiného zájmu se vytváří.

50. Je totiž zřejmé, že ani povinnost zohledňovat nejlepší zájem dítěte nemůže být bezbřehá a že ani výkladu mezinárodních lidskoprávních dokumentů se nevyhýbá riziko přepjatého formalismu. Kategorické lpění na textu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte by vedlo k tomu, že *ad absurdum* by nejlepší zájem dítěte musel zvažovat i soud např. v řízení o výpovědi z pracovního poměru danou zaměstnavatelem jeho rodiči jakožto zaměstnanci, rozhodování o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, jejímž je rodič nezletilého dítěte společníkem atd., neboť všechna tato rozhodnutí mají zprostředkovaný vliv i na dítě tím, že ovlivňují ekonomické podmínky fungování rodiny, v níž žije. Ze shora podaného přehledu přitom nevyplývá, že by nejlepší zájem dítěte byl skloňován i v takových případech.

51. Jakkoliv si tak Ústavní soud neosobuje právo závazně vykládat Úmluvu o právech dítěte, při absenci dostatečně konkrétního autoritativního výkladu širě jejího čl. 3 odst. 1 musí prozatímně poskytnout jeho výklad pro podmínky českého ústavního pořádku, než ji v úplnosti vyloží orgán k tomu oprávněný způsobem, který by byl přímo závazný i pro Českou republiku.

52. Je tak třeba rozlišovat mezi různými kategoriemi právních řízení podle typu dopadu na dítě:

- první kategorii tvoří řízení, jejichž účelem je upravit přímo práva či povinnosti dítěte právě jakožto dítěte (typicky řízení o péči o dítě a o styku s ním);
- druhou kategorii představují řízení, jejichž účelem je upravit práva a povinnosti dítěte, která se však bezprostředně nedotýkají jeho statusu dítěte (např. řízení o soukromoprávních závazcích, trestní řízení proti mladistvému pachateli atd.);
- do třetí kategorie spadají řízení, jejichž účelem není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte (přímo rozhodovat o jeho právech a povinnostech), ale které mají na dítě zprostředkovaný právní dopad, neboť jejich výsledek je nutně a nepominutelně spojen s navazující změnou právního postavení dítěte (např. řízení o vyhoštění jeho pečující osoby, na něž buď navazuje řízení o změně péče o dítě či vycestování dítěte za pečující osobou a změna jeho trvalého pobytu);
- konečně čtvrtá kategorie obsahuje řízení, jejichž účelem není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte ani na ně nemají zprostředkovaný právní dopad, ale dopadají na něj pouze fakticky (např. shora zmíněné řízení o výpovědi z pracovního poměru rodiče pečujícího o dítě, v jehož důsledku se právní postavení dítěte nemění, ale fakticky se může měnit např. ekonomický status jeho rodiny).

53. U první kategorie řízení je nejlepší zájem dítěte prakticky vždy rozhodujícím kritériem, které musí rozhodovací orgán vzít v úvahu. U druhé kategorie a třetí kategorie je nejlepší zájem dítěte zcela zásadním kritériem, nicméně ten může být převážen konkurujícím zájmem, typicky oprávněným zájmem jiného jednotlivce požívajícího rovněž ochrany základních lidských práv a svobod (např. v občanskoprávním sporu mezi dítětem a třetí osobou), ale i dostatečně významným zájmem veřejným (např. na uložení trestního opatření mladistvému pachateli, který spáchal mimořádně závažné provinění). U třetí kategorie se přitom otevírá širší prostor pro převážení jiným konkurujícím zájmem než u druhé kategorie, neboť se zde nestřetává jen zájem dítěte na jedné straně a jiný zájem na straně druhé, ale zájem dítěte je jen jedním, byť nepochybně významným, z vícera zájmů různých dalších subjektů, mezi kterými je třeba vyvažovat a které mohou být stejně významné či dokonce významnější. U čtvrté kategorie není zásadně povinností

rozhodujícího orgánu přihlížet k nejlepšímu zájmu dítěte, s výjimkou případů, kdy pozitivní právní úprava výslovně s ochranou zájmů dítěte počítá.

54. Ukládání trestu odnětí svobody rodiči pečujícím o nezletilé dítě patří do třetí kategorie. Ačkoliv je tento trest ukládán jiné osobě než dítěti a dítě není ani procesním subjektem, uložení tohoto trestu má nezpochybnitelný přímý dopad i na život dítěte. To ostatně odráží i pozitivní podústavní právo v § 39 odst. 1 trestního zákoníku, velícím trestním soudům přihlížet při ukládání trestů mimo jiné i k rodinným poměrům pachatele. Jak vyplývá ze shora uvedeného přehledu, neznamená to, že by nejlepší zájem dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte absolutně znemožňoval uložení tohoto druhu trestu jeho rodiči. Obecné soudy tak při ukládání tohoto druhu trestu musí k nejlepšímu zájmu dítěte přihlížet a přiznat mu náležitou váhu, neznamená to však, že by konkurující veřejný zájem na přiměřeném potrestání pachatele nemohl v konkrétním případě převážit.

55. Nejlepší zájem dítěte jako faktor pro neuložení nepodmíněného trestu odnětí svobody jeho rodiči (či jiné pečující osobě) zesilují a zeslabují zejména tato kritéria:

- míra péče obžalovaného o dítě (zejména jde-li o výlučnou pečující osobu, či nikoliv);
- míra faktické závislosti dítěte na obžalovaném (s ohledem na věk, zvláštní potřeby dítěte atd.);
- hloubka emočního vztahu dítěte k obžalovanému;
- míra, v jaké byl čin spáchán vůči dítěti;
- míra ohrožení řádného vývoje dítěte v případě, že rodič zůstane na svobodě atd.;

Skutečnost, že trestní soud vzal nejlepší zájem dítěte v úvahu a opravdu se jím zabýval, musí být materiálně obsažena v odůvodnění odsuzujícího rozsudku.

56. Všechna tato kritéria je třeba následně vážit proti dalším konkurujícím zájmům jako je závažnost činu, jeho následky atd. Přitom je třeba vycházet i z toho, že trest odnětí svobody je nejpřísnějším trestem, který podle českého trestního práva lze uložit. Nikdy proto jeho uložení nesmí být bráno na lehkou váhu a trestní soudy k němu smí sahat pouze jakožto k prostředku *ultima ratio* v systému trestů. Na druhou stranu, pokud je již uložení tohoto trestu nevyhnutelné, veřejný zájem na ochraně společnosti je v takovém případě značný a zpravidla může převážit nad nejlepším zájmem dítěte, nejsou-li v konkrétním případě specifické okolnosti, které by významněji zvyšovaly negativní dopad odsouzení rodiče k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dítě v porovnání s jinými případy.

B) K extrémnímu nesouladu množství sušiny a pěstovaných rostlin

57. Problematika přezkumu dokazování je, na rozdíl od předchozí otázky, řešena v judikatuře Ústavního soudu i ESLP ustáleně a nekonfliktně.

58. ESLP setrvale rozhoduje, že proces dokazování i jeho právní úprava je věcí jednotlivých států - k tomu srov. např. rozsudek pléna ESLP ze dne 6. 12. 1988 ve věci *Barberà, Messegué a Jabardo proti Španělsku*, č. stížnosti 10590/83, bod 68.; rozsudek pléna ESLP ze dne 20. 11. 1989 ve věci *Kostovski proti Nizozemí*, č. stížnosti 11454/85, bod 39.; rozsudek ESLP ze dne 26. 3. 1996 ve věci *Doorson proti Nizozemí*, č. stížnosti 20524/92, bod 67.; rozsudek ESLP ze dne 23. 4. 1997 ve věci *Van Mechelen a další proti Nizozemí*, č. stížností 21363/93, 21364/93, 21427/93 a 22056/93, bod 50; rozsudek ESLP

ze dne 26. 2. 2013 ve věci *Papadakis proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*, č. stížnosti 50254/07, bod 86.; rozsudek ESLP ze dne 12. 6. 2014 ve věci *Dončev a Burgov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*, č. stížnosti 30265/09, bod 48.; rozsudek ESLP ze dne 8. 1. 2013 ve věci *Baltiņš proti Lotyšsku*, č. stížnosti 25282/07, bod 55.; a mnohá další rozhodnutí.

59. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi vykazuje zásadní zdrženlivost vůči přezkoumávání procesu dokazování a jeho výsledkům v podobě skutkových závěrů obecných soudů v trestním řízení. Pro dokazování v trestním řízení je totiž typická zásada volného hodnocení důkazů, jež činí mírou důkazu vnitřní přesvědčení soudce. Tato zásada je projevem důvěry v moc soudní a jedním z garantů její nezávislosti. Zákon ani ústava nepředepisují soudu, jaký důkazní prostředek má k prokázání které skutečnosti zvolit [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 881/08 ze dne 6. 8. 2008 (N 137/50 SbNU 211)] a jakou důkazní sílu má jednotlivým důkazům připsat [srov. např. usnesení sp. zn. III. ÚS 859/13 ze dne 13. 3. 2014 (U 4/72 SbNU 575)], přičemž soud je oprávněn a zároveň povinen hodnotit důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, a to jak jednotlivě, tak ve vzájemné souvislosti [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 1677/13 ze dne 23. 10. 2014 (N 195/75 SbNU 197) či nález sp. zn. I. ÚS 455/05 ze dne 24. 11. 2005 (N 210/39 SbNU 239)]. Už i jen odvolací soud může do volného hodnocení důkazů soudem nalézacím zasáhnout jen výjimečně, přičemž svůj postup musí velmi pečlivě odůvodnit [nález sp. zn. I. ÚS 1922/09 ze dne 7. 9. 2009 (N 196/54 SbNU 411) či nález sp. zn. II. ÚS 282/97 ze dne 13. 1. 1999 (N 5/13 SbNU 33)].

60. Proces dokazování však nestojí zcela mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu. Ten ve své rozhodovací praxi definoval výjimky, v nichž může mimořádně proti procesu dokazování a ustálení skutkového stavu před obecnými soudy zasáhnout. Tak může učinit v případech, jestliže skutková zjištění nevyplývají z provedených důkazů, případně je-li mezi skutkovými zjištěními a právními závěry extrémní soulad či jejich zdánlivý nesoulad není řádně odůvodněn [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 888/14 ze dne 10. 7. 2014 (N 140/74 SbNU 185), nález sp. zn. I. ÚS 180/03 ze dne 2. 3. 2004 (N 32/32 SbNU 293) či nález sp. zn. IV. ÚS 418/97 ze dne 9. 2. 1998 (N 18/10 SbNU 119)], jestliže byly důkazy hodnoceny zjevně svévolně [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 1104/08 ze dne 19. 3. 2009 (N 65/52 SbNU 635)], odpovědnost za výsledek dokazování byla fakticky přenesena na soudního znalce [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 299/06 ze dne 30. 4. 2007 (N 73/45 SbNU 149) nebo nález sp. zn. IV. ÚS 260/05 ze dne 17. 5. 2007 (N 86/45 SbNU 259)] či jestliže na základě provedených důkazů nelze s nejvyšším stupněm jistoty uzavřít, že obviněný se dopustil jednání kladeného mu za vinu [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 226/06 ze dne 11. 3. 2010 (N 48/56 SbNU 521) a judikaturu v něm uváděnou], přičemž však jednotlivé nesrovnalosti či mezery ve skutkových zjištěních nutně tento stupeň jistoty nenarušují [srov. např. usnesení sp. zn. II. ÚS 593/02 ze dne 18. 3. 2004 (U 14/32 SbNU 539)].

61. Dalšími výjimkami jsou případy, v nichž závěry dokazování nejsou přesvědčivě, logicky a úplně odůvodněny v závislosti na druhu rozhodnutí [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 226/06 ze dne 11. 3. 2010 (N 48/56 SbNU 521), nález sp. zn. IV. ÚS 10/02 ze dne 9. 6. 2003 (N 84/30 SbNU 287), nález sp. zn. III. ÚS 532/01 ze dne 31. 1. 2002 (N 10/25 SbNU 69), nález sp. zn. III. ÚS 464/99 ze dne 13. 7. 2000 (N 109/19 SbNU 63) či nález sp. zn. I. ÚS 639/03 ze dne 21. 7. 2004

(N 102/34 SbNU 79)], předmětem dokazování nebyl skutek, jímž byl obviněný nakonec shledán vinným [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 125/04 ze dne 25. 4. 2005 (N 88/37 SbNU 195)], případně v nichž dokazování bylo provedeno jednostranně v neprospěch obviněného [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 372/03 ze dne 22. 12. 2004 (N 196/35 SbNU 569) či nález sp. zn. III. ÚS 464/99 ze dne 13. 7. 2000 (N 109/19 SbNU 63)] nebo ve zcela nedostatečném rozsahu [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 394/97 ze dne 4. 3. 1998 (N 28/10 SbNU 179)], případně obviněný neměl možnost účinně reagovat na změnu náhledu obecných soudů na právní kvalifikaci [srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 106/98 ze dne 30. 11. 1998 (U 72/12 SbNU 537)].

62. Co se týče extrémního rozporu mezi provedeným dokazováním a skutkovými závěry učiněnými na jeho základě, na něž stěžovatel poukazuje, není jím každý stěžovatelem subjektivně pocíťovaný nesouhlas se způsobem, jakým byl důkaz proveden, resp. co z něj obecný soud vyvodil. Ústavní soud je povolán k nápravě jen těch nejextrémnějších excesů [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 721/10 ze dne 16. 9. 2010 (N 199/58 SbNU 767) či nález sp. zn. IV. ÚS 570/03 ze dne 30. 6. 2004 (N 91/33 SbNU 377)]. Extrémní rozpor je dán jen tehdy, jestliže soudy z určitého důkazu vyvodí skutkový závěr, který se příčí elementární logice, tedy který z něj v žádném smyslu nevyplývá [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 260/05 ze dne 17. 5. 2007 (N 86/45 SbNU 259)]. Ve svém důsledku tak vytváří situaci, kdy zjištěný skutkový stav neodpovídá provedenému dokazování, tedy v něm nemá oporu [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 1963/13 ze dne 30. 9. 2014 (N 178/74 SbNU 549)], neboť hodnocení důkazu je provedeno bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 177/04 ze dne 18. 11. 2004 (N 172/35 SbNU 315) či usnesení sp. zn. III. ÚS 359/05 ze dne 23. 9. 2005 (U 22/38 SbNU 579)]. Extrémní nesoulad může být dán i tehdy, je-li odsouzení v trestním řízení založeno na neuzavřeném řetězci nepřímých důkazů, které nevylučují, že čin mohla spáchat i jiná osoba [srov. nález sp. zn. I. ÚS 3094/08 ze dne 29. 4. 2009 (N 103/53 SbNU 293)].

VII. Aplikace obecných východisek na nynější věc

A) K zohlednění nejlepšího zájmu dítěte

63. Uplatniv shora v části VI. A) tohoto nálezu specifikovaná obecná východiska na konkrétní případ stěžovatele, dospěl Ústavní soud v závěru, že obecné soudy, zejména odvolací soud, svoji povinnost zohlednit nejlepší zájem dítěte při ukládání trestu odnětí svobody stěžovateli neporušily. Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu rekapitulovaného výše sub 8., odvolací soud se rodinnými poměry stěžovatele a situací jeho nezletilé dcery zabýval poměrně podrobně a za tímto účelem v potřebném rozsahu doplnil i dokazování. Zjistil, že dopady na dceru stěžovatele se nijak nevymykají tomu, co lze v podobných případech běžně očekávat. Tento jeho závěr stěžovatel v zásadě ani nerozporoval, přičemž je i v souladu s výsledky dokazování před odvolacím soudem. Péči o dceru stěžovatele zajišťuje její matka, zdravotní stav dcery je přiměřený jejímu věku, nemá žádné zvláštní specifické potřeby, které by vyžadovaly mimořádnou péči ze strany stěžovatele atd.

64. Na druhé straně se stěžovatel dopustil trestného činu, který trestní zákoník kvalifikuje jako zvlášť závažný zločin a jehož standardní zákonná trestní sazba trestu odnětí svobody je v rozpětí osmi až dvanácti let. Legislativní individualizace trestu u tohoto trestného činu tak za standardních okolností zcela vylučuje uložení trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem, neboť dle § 81 odst. 1 trestního zákoníku je možno takový podmíněný odklad učinit jen tehdy, jestliže konkrétní výměra trestu nepřevyšuje tři léta. Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody u trestného činu s právní kvalifikací dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku je tak možný jen s maximálním využitím institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody dle § 58 odst. 1 trestního zákoníku (k tomu viz níže bod 80.), tedy za okolností zcela výjimečných.

65. Ústavní soud zdůrazňuje, že stěžovatel v konkrétních podmínkách svého případu usiluje v podstatě o to, aby byl před nepodmíněným trestem odnětí svobody imunizován pouze z toho důvodu, že je rodičem nezletilého dítěte. Tomuto požadavku přitakat nelze. Opačný závěr by rezignoval na účinnou ochranu společnosti před trestnou činností, což je jednou z předních funkcí státu. V konečném důsledku by rovněž jistě nebylo v nejlepší zájmu dítěte, aby se stalo záštitou svého rodiče před uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody a umožnilo mu páchat trestnou činnost bez rizika uložení tohoto nejpřísnějšího druhu trestu, který moderní trestní právo v demokratických právních státech zná.

66. Ústavní soud rovněž nemůže přijmout stěžovatelův apel na Ústavní soud v souvislosti s tísní jeho rodiny, do níž ji podle něj uvrhl odvolací soud nepřiměřeně přísným trestem odnětí svobody. Stěžovatel na jedné straně totiž ve své ústavní stížnosti akcentuje svobodu člověka rozhodovat se ve svých záležitostech, s kteroužto myšlenkou Ústavní soud od počátku své existence souzní, na straně druhé však zcela opomíjí, že integrální a neoddělitelnou součástí této myšlenky je i povinnost nést všechny, tedy i negativní důsledky svých vlastních svobodných rozhodnutí a činů. S rizikem, že může být trestně stíhán i že by mohl být odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, musel stěžovatel být obeznámen a přijal je i se všemi potenciálními důsledky, které z toho pro jeho rodinu mohou plynout, již v okamžiku, kdy se rozhodl si ponechat všechny rostliny konopí, ač dle svých vlastních tvrzení jich chtěl vypěstovat jen pět. Ústavní soud k tomu nemůže akceptovat ani stěžovatelovu námitku, že množství THC obsažené v zajištěných rostlinách konopí a jejich sušině bude tak vysoké, že dvojnásobně převyšuje hodnotu velkého rozsahu. U stěžovatele bylo zajištěno cca 37 kg toxikomansky využitelné sušiny konopí a při tak vysokém množství stěžovatel musel být přinejmenším srozuměn s tím, že celkový obsah THC může hranici velkého rozsahu dle § 283 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku překročit. Ústavní soud tak nemá důvod rozporovat závěr obecných soudů, že se v žádném případě nejednalo o nepředvídatelnou a zcela ojedinělou okolnost, která by vylučovala stěžovatelovo zavinění.

67. Ústavní soud tedy konkluduje, že pokud za všech těchto okolností odvolací soud dospěl k závěru, že dopad trestu odnětí svobody uloženého stěžovateli na život jeho nezletilé dcery se nijak nevymyká běžným situacím, tedy nedovodil, že by v tomto konkrétním případě byly zcela extraordinární okolnosti, které by dopad na život nezletilé dcery stěžovatele zásadním a ojedinělým způsobem prohlubovaly, nepochybil, pokud i přes zohlednění nejlepšího zájmu dítěte dospěl k závěru, že zájem na ochraně společnosti uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody stěžovateli nad ním převáží.

B) K extrémnímu nesouladu množství sušiny a pěstovaných rostlin

68. Rozpor mezi dokazováním a zjištěným skutkovým stavem, na který stěžovatel poukazuje, se na první zdání jeví skutečně jako rozpor extrémní. Závěr o získání toxikomansky využitelné sušiny konopí v takové hmotnosti z pouhých 28 rostlin nedosahujících ani dvou metrů výšky vyvolává oprávněné pochybnosti o své realnosti. Popis předmětného skutku přitom právě takové údaje obsahuje.

69. Údaj o původu toxikomansky využitelné sušiny v nemovitosti stěžovatele z 28 rostlin pěstovaných na zahradě v roce 2016 přitom stěžovatel sám uvedl ve svých výpovědích v přípravném řízení i v hlavním líčení (srov. body 4. a 5. odsuzujícího rozsudku), nerozporoval obsah protokolu o domovní prohlídce ani výsledky vážení sušiny a až v řízení o dovolání zpochybnil množství zabaveného konopí, avšak pouze v tom smyslu, že mu neodpovídá zjištěná čistá hmotnost THC. Na tuto jeho námitku pak reagoval Nejvyšší soud v bodě 15. svého napadeného usnesení, a to rekapitulací výpočtu, na jehož základě dospěl ke stejnému závěru, jako nalézací i odvolací soud.

70. Teprve až v ústavní stížnosti brojí stěžovatel proti tomu, že z počtu 28 rostlin nebylo možno vyprodukovat toxikomansky využitelnou sušinu o hmotnosti cca 37 kg. Ústavní soud se tak nemohl touto námitkou zabývat blíže, neboť tím by porušil zásadu subsidiarity ústavní stížnosti, již je ve své rozhodovací činnosti vázán. Její materiální aspekt totiž vyžaduje, aby stěžovatel uplatnil každou námitku, kterou předložil Ústavnímu soudu, již v původním řízení před obecnými soudy, a umožnil jim tak na ni adekvátně reagovat a plně poskytnout ochranu jeho ústavně zaručeným základním lidským právům a svobodám již v řízení před nimi [srov. např. nálezný sp. zn. III. ÚS 1047/16 ze dne 20. 12. 2016 (N 249/83 SbNU 885) či nálezný sp. zn. II. ÚS 3383/14 ze dne 6. 9. 2016 (N 163/82 SbNU 565)].

71. Tento závěr nelze rovněž považovat ani za přepjatý formalismus. Ústavnímu soudu totiž neušlo, že stěžovatel popírá pouze možnost získání takového množství toxikomansky využitelné sušiny z tak malého počtu rostlin konopí, nikoliv však skutečnost, že při domovní prohlídce u něj byla toxikomansky využitelná sušina v celkové hmotnosti cca 37 kg zabavena. V celém průběhu řízení stěžovatel tuto skutečnost nenapadal a nikdy po celou dobu trestního řízení neuvedl nic, čím by správnost tohoto závěru zpochybnil. Stěžovatelem nezpochybněným faktem tak zůstává, že se v jeho domě a zahradě nejen s jeho vědomím, ale podle jeho úmyslu nacházely rostliny konopí s obsahem THC vyšším než 0,3 % v různých stádiích růstu či zpracování, z nichž bylo možno získat cca 37 kg toxikomansky využitelné sušiny. Právě tato skutečnost je přitom z hlediska závěru obecných soudů o stěžovatelově vině trestným činem dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku stěžejní. Původ veškerého tohoto rostlinného materiálu je podružný.

72. Jakkoliv tak Ústavní soud přitakává stěžovatelově tvrzení, že popis předmětného skutku vyvolává důvodnou pochybnost o realnosti příčinné souvislosti mezi pěstováním 28 rostlin konopí a zajištěním cca 37 kg toxikomansky využitelné sušiny konopí v jeho nemovitosti, jakož i skutečnosti, že z popisu předmětného skutku vyplývá, že zde tato příčinná souvislost je, jde přinejhorším pouze o pochybení na zákonné úrovni

v podobě nesprávného vymezení popisu skutku, je dlužno připomenout, že ne každá nezákonnost zakládá rovněž vadu protiústavnosti [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 68/93 ze dne 21. 4. 1994 (N 17/1 SbNU 123); nález sp. zn. I. ÚS 108/93 ze dne 30. 11. 1994 (N 60/2 SbNU 165); nález sp. zn. III. ÚS 623/2000 ze dne 27. 5. 2003 (N 69/30 SbNU 163) či nález sp. zn. II. ÚS 45/94 ze dne 25. 1. 1995 (N 5/3 SbNU 17); usnesení sp. zn. Pl. ÚS 13/18 ze dne 4. 9. 2018, bod 18.; nález sp. zn. II. ÚS 2168/07 ze dne 30. 4. 2008 (N 82/49 SbNU 185) bod 12.; či nález sp. zn. I. ÚS 643/06 ze dne 13. 9. 2007 (N 142/46 SbNU 373), bod 69.].

73. I kdyby uvedený údaj byl z popisu skutku vypuštěn, stále by v něm byly obsaženy všechny rozhodující skutkové okolnosti umožňující subsumpci skutku pod skutkovou podstatu zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, tedy, zjednodušeně řečeno, že stěžovatel zpracovával rostlinu konopí tak, aby z ní vytvořil cca 37 kg toxikomansky využitelné sušiny s celkovým obsahem THC cca 2 kg, a to vědomě a chtěně, přičemž k takovému držení ani zpracovávání neměl povolení, čehož si rovněž byl vědom. Do stěžovatelových ústavně zaručených základních lidských práv či svobod tak nemůže být zasaženo pouhou skutečností, že popis skutku obsahoval nad rámec těchto okolností ještě údaj o původu sušiny z 28 stěžovatelem pěstovaných rostlin, i kdyby se tento údaj ukázal být nesprávným (což však Ústavní soud nepřezkoumává, pouze nepopírá, že se takový údaj jeví pochybným).

74. Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani stěžovatelem předložený znalecký posudek. Stěžovatel jej předložil až v řízení o ústavní stížnosti, tedy neposkytl obecným soudům možnost, aby k jeho závěrům přihlížely v trestním řízení, z něž vzešla napadená rozhodnutí. Ústavní soud k tomu doplňuje, že stěžovateli tato skutečnost nijak nezabraňuje v možnosti podat návrh na obnovu řízení, v němž by předmětný znalecký posudek předložil, což ostatně stěžovatel i učinil.

VIII. K dalším námitkám

75. Zbytek stěžovatelových námitek Ústavní soud vypořádává následovně:

76. Námitka 1) Ústavní soud nemohla přesvědčit. Stěžovatel jí brojí toliko proti přiměřenosti uloženého trestu. Tu však zásadně Ústavní soud není oprávněn přezkoumávat [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. II. ÚS 455/05 (N 74/49 SbNU 119), usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1124/09, usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 1928/16, usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. II. ÚS 2708/16, usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 2996/15, usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 1429/14, usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1124/09, usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. IV. ÚS 128/08, usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. IV. ÚS 176/06].

77. Jakkoliv se samozřejmě ani problematika ukládání trestu v trestním řízení nemůže vymykat povinnosti všech orgánů veřejné moci respektovat a ochraňovat ústavně zaručená základní lidská práva a svobody, je třeba vzít v úvahu, že závěr o konkrétním uloženém trestu, resp. celý proces volby právního následku trestného činu, vychází ze skutkových závěrů zjištěných v procesu dokazování obdobně, jako z nich vychází závěr o vině. Od vyvozování trestní odpovědnosti se v tomto ohledu liší uplatňování právního následku trestného činu jen tím, že rozhodnutí o něm není v zásadě binární (jsou, či nejsou naplněny všechny znaky zvažované skutkové podstaty), právní následky trestného činu tvoří určité spektrum, z něž je soud povinen vybrat *in concretum* ten nejvhodnější v dané věci. Závěr o nejvhodnějším právním následku (zpravidla konkrétní výměře konkrétního druhu trestu) je závěrem právním, který zákonodárce svěřuje kvalifikované diskreci trestního soudu. Tato kvalifikovaná diskrece má samozřejmě své ústavněprávní meze, avšak pohybuje-li se trestní soud uvnitř nich, uplatněním své kvalifikované diskrece se porušením žádného ústavně zaručeného základního práva či svobody dopustit nemůže.

78. Ústavní soud identifikoval tyto ústavněprávní meze v části VII. nálezu sp. zn. II. ÚS 492/17 ze dne 17. 4. 2018 (N 75/89 SbNU 153), v nichž se zabýval výkladem dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, respektive tím, za jakých okolností může ústavněprávní výklad pojmu nesprávného hmotněprávního posouzení vyžadovat, aby pod něj bylo podřaditelné i pochybení při ukládání trestu. Tyto okolnosti jsou v zásadě týmiž, pro něž může účinná ochrana ústavně zaručených základních lidských práv a svobod, zejména práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, šetření podstaty a smyslu základních práv a svobod dle čl. 4 odst. 4 Listiny, práva na osobní svobodu dle čl. 8 odst. 1 Listiny atd., vyžadovat, aby Ústavní soud přezkoumal závěry obecných soudů o uloženém trestu, resp. jiného právního následku trestného činu. Jsou jimi zejména nepřezkoumatelnost v důsledku absence odůvodnění, vybočení zcela mimo zákonná kritéria pro volbu druhu a stanovení konkrétní výměry trestu a založení závěru o trestu na skutkovém stavu zatíženém stejnou vadou, která by umožňovala přezkum skutkových zjištění soudů (srov. nálezu sp. zn. II. ÚS 492/17, bod 56.).

79. Jak vyplývá ze stěžovatelovy argumentace, ten toliko nesouhlasí s přísností trestu, který mu byl odvolacím soudem uložen. Ústavní soud však konstatuje, že z ústavněprávních mezí pro ukládání trestu odvolací soud nevybočil. Stěžovatel byl dle § 283 odst. 3 trestního zákoníku ohrožen trestem odnětí svobody v sazbě osmi až dvanácti let. Odvolací soud za použití § 58 odst. 1 trestního zákoníku uložil trest pod zákonnou dolní hranicí trestní sazby ve výměře šesti let, zohledniv zejména mimořádné okolnosti spočívající v amatérském pěstování konopí. Zabýval se tedy stěžovatelovým případem s potřebnou pozorností a zohlednil všechny relevantní aspekty, a dokonce využil mimořádného zmírňujícího postupu, který je určen případům toliko zcela výjimečným.

80. Je jistě pochopitelné, že stěžovatel preferuje trest uložený nalézacím soudem. Tento trest byl však ukládán na samé hranici možného snížení trestu odnětí svobody, neboť dle § 58 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku je možno v případě, že zákonná dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody činí osm let, mimořádně snížit trest až na 3 roky. Výměra trestu uložená nalézacím soudem byla tak tím úplně nejnižším trestem, jaký bylo stěžovateli možno uložit, a to zejména s ohledem na jeho rodinné poměry. Odvolací soud řádně doplnil dokazování a zjistil, že rodinné poměry stěžovatele neodpovídají ve skutečnosti závěrům nalézacího soudu (srov. výše sub 8.). Jestliže promítl tento poznatek

do uložení trestu sice pod zákonnou dolní hranicí, avšak nikoliv v té nejmírněji možné výměře, nelze takový postup považovat za neodůvodněný, vybočující zcela z kritérií pro ukládání trestu ani stojící v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními. Ačkoliv by si tak Ústavní soud dovedl představit i mírnější trest, odvolací soud toliko v mezích ústavní konformity aplikoval svou kvalifikovanou diskreci. Prostor pro zásah Ústavního soudu tím tedy nevytvořil.

81. Co se týče stěžovatelových odkazů na tresty ukládané jiným pachatelům v jiných trestních věcech, opakuje Ústavní soud, že proces soudní individualizace trestu je v každé trestní věci jedinečný, vychází z konkrétních skutkových okolností a, jak uvedeno výše, do jisté míry je v něm připuštěn prostor pro odlišné posouzení různými soudy v mezích jejich kvalifikované diskrece. Fakt, že jinému pachateli byl v jiné trestní věci při stejné právní kvalifikaci uložen mírnější trest, nemůže představovat porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny ani práva na rovnost lidí dle čl. 1 Listiny pachatele, jemuž byl uložen trest přísnější. Takové porušení nemůže zakládat *per se* ani poukaz na určité typově shodné či naopak typově odlišné rysy spáchané trestné činnosti, neboť každý případ má nad jejich rámcem ještě okolnosti zcela individuální, které je rovněž soud povinen zohlednit. Ve stěžovatelově věci jsou navíc rozsudky, které Ústavnímu soudu zaslal, v zásadě zcela nahodilé a nepředstavují jakkoliv byť i jen vzdáleně reprezentativní obraz ukládání trestů za drogovou trestnou činnost.

82. K námitce 2) Ústavní soud předně musí uvést, že stěžovatel ji sice formálně označil jako porušení zásady *in dubio pro reo*, věcně jí však nevytýká obecným soudům, že by se v situaci důkazní nouze přiklonily ke skutkovým závěrům pro stěžovatele nepříznivým, ale vyjadřuje svůj nesouhlas s vyhodnocením provedených důkazů. S notnou mírou benevolence by tak bylo možno považovat tuto námitku za vytýkající obecným soudům extrémní rozpor s provedeným dokazováním, neboť dle stěžovatele z provedeného dokazování obecné soudy nemohly uzavřít, že neměl předmětnou toxikomansky využitelnou sušinu pro osobní potřebu. K přístupu Ústavního soudu k problematice extrémního nesouladu srov. výše bod 62.

83. O extrémní rozpor však jít nemůže. Odvolací soud i Nejvyšší soud vyšly toliko ze skutkových zjištění nalézacího soudu ohledně množství toxikomansky využitelné sušiny, která byla v řízení prokázána způsobem, který Ústavní soud není oprávněn přezkoumávat [srov. k tomu výše část VII. B) tohoto nálezu], podle nichž by stěžovatel, pokud by skutečně veškerou toxikomansky využitelnou sušinu spotřeboval na výrobu konopné masti, a tuto užil k léčbě svých bolestí, získal 37 sklenic s konopnou mastí, které by mu vystačily na 37 let dopředu.

84. Dlužno zdůraznit, že přitom nepostupovaly zjevně excesivně či svévolně. Naopak je třeba připomenout, že všechny obecné soudy vycházely z hlediska osobní spotřeby masti stěžovatelem toliko z jeho vlastních tvrzení, a to přesto, že v odvolacím řízení intervenující státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci předložil (srov. bod 4. napadeného rozsudku odvolacího soudu) v rámci svého odvolání odlišný výpočet, vycházející z běžně dostupných návodů na výrobu této masti na síti Internet. V něm dospěl k závěru, že k výrobě masti je zapotřebí na jednu sklenici výrazně menší množství konopí, než jaké uváděl stěžovatel, a že je k tomuto účelu upotřebitelná celá rostlina, nejen tedy její toxikomansky využitelná část, přičemž postupoval-li by stěžovatel

v souladu s těmito informacemi, získal by tak až 250 sklenic. Jelikož pak stěžovatel využíval k výrobě konopné masti místo lékařské vazelíny sádlo, trvanlivost masti by dle intervenujícího státního zástupce byla asi 6 měsíců až jeden rok. Na tato poměrně závažná tvrzení ani odvolací soud, ani Nejvyšší soud v odůvodnění svých napadených rozhodnutí nereagovaly a dále vycházely ze stěžovatelových tvrzení, podle nichž by se tak předzásobil na 37 let dopředu. V postupu obecných soudů proto nelze identifikovat jakoukoliv účelovou snahu stěžovatele exemplárně či drakonicky potrestat či vést řízení jednostranně v jeho neprospěch.

85. Ani odvolací soud, ani Nejvyšší soud přitom výslovně neuvedly, že by stěžovatel měl předmětnou sušinu v úmyslu distribuovat, pouze že neuvěřily jeho tvrzení, že ji měl celou do zásoby za účelem výroby konopné masti pro léčbu svých bolavých zad, a v důsledku toho neměly za prokázané, že by účel výroby toxikomansky využitelné marihuany stěžovateli z hlediska úvah o trestu polehčoval. Ústavní soud k tomu připomíná, že zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiné distribuce s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je trestným činem ohrožovacím [srov. SOTOLÁŘ, A. In: DRAŠTÍK, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. K § 283, citováno dle: ASPI (právní informační systém), bod 7., ŠÁMAL, P.; ŠÁMALOVÁ, M. In: ŠÁMAL, P. a kol., Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2869; STOČESOVÁ, S. In: KUČHTA, J. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 371], a to z povahy formulace jeho základní skutkové podstaty trestným činem abstraktně ohrožovacím, neboť k jeho spáchání se nevyžaduje vznik nebezpečné situace, ale stačí existence nebezpečných okolností odpovídající znakům dané skutkové podstaty (srov. ŠÁMAL, P. In: ŠÁMAL, P. a kol., Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2767). Abstraktní nebezpečí zde spočívá totiž již v samotné neoprávněné výrobě omamné a psychotropní látky či jedu v určitém množství, neboť nekontrolovaný výskyt této látky vytváří abstraktní nebezpečí jejího zneužití bez nutnosti, aby toto nebezpečí již nabylo konkrétních kontur (tedy např. aby bylo prokázáno, že hrozí riziko distribuce této látky konkrétním osobám, že konkrétní okolnosti vytváří riziko ztráty, odcizení, náhodného zneužití nezletilými bez vědomí výrobce atd.).

86. Za těchto okolností nebylo povinností obecných soudů prokazovat další individuální okolnosti, z nichž by vyplývalo konkrétní nebezpečí zneužití předmětné sušiny někým jiným. Ústavní soud proto stěžovateli nemohl dát za pravdu ani co se týče námítky 2).

IX. Závěr

87. Nosné právní závěry tohoto nálezu, které jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny, jsou vyjádřeny v bodech 52. až 53.; 54. až 56.; 77. až 78.; a 81.

88. Ústavní soud po věcném přezkoumání nyní posuzovaného případu dospěl k závěru, že žádné ústavně zaručené stěžovatelovo základní právo či svoboda ani právo jeho nezletilé dcery na zohlednění jejího nejlepšího zájmu jakožto předního hlediska nebyly napadenými rozhodnutími ani postupem předcházejícím jejich vydání porušeny. Protože Ústavní soud neshledal ústavní stížnost zjevně neopodstatněnou, ale zároveň jí

nemohl vyhovět, neboť napadenými rozhodnutími obecných soudů k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele nedošlo, rozhodl o návrhu mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu tak, že ústavní stížnost zamítl.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 14. dubna 2020

Jan Filip
předseda senátu